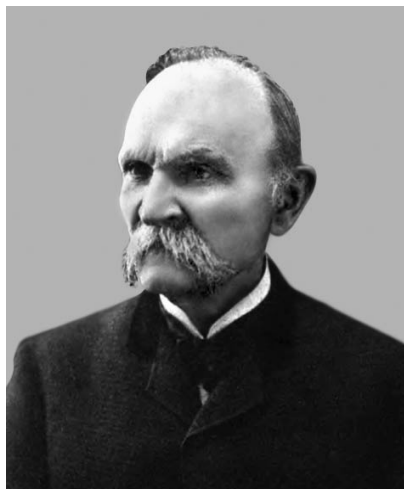

ЄЖ Теодор-Томаш (Jeż Teodor Tomasz; справж. — Мілковський Зигмунт-Фортунат; Miłkowski Zygmunt Fortunat; ін. псевд. — Władysław Bonar; 23. 03. 1824, с. Сарацея Балт. пов. Поділ. губ., нині Рибниц. р-ну, Молдова — 11. 01. 1915, м. Лозанна, Швейцарія) — польський письменник, громадсько-політичний діяч. Дитинство провів у с. Рибки та Клебань (відповідно нині Піщан. та Тульчин. р-нів), навч. у Немирів. гімназії (усі — нині Вінн. обл.; 1835–36), Рішельєв. ліцеї (Одеса, 1842–46), був вільним слухачем Університету св. Володимира (Київ, 1847–48). Від 1848 брав участь у польс. нац.-визв. русі, після поразки якого 1850 емігрував до Великої Британії. Як емісар різних польс. організацій діяв в Україні, на Балканах і у Франції. Під час повстання 1863–64 був нач. загонів у 8-ми повітах Поділ. губ., формував польс. загін у Болгарії. Від 1866 мешкав переважно у Швейцарії, де видавав ж. «Niepodległość». Активно пропагував необхідність Нац. скарбниці (створ. 1891), зокрема на сторінках власної г. «Wolne Polskie Słowo» (Париж). Один із засн. і перший голова Польс. ліги (1887). Майбутнє України вбачав у добровіл. федерації з демократ. Польщею. У польс.

літературі сприяв утвердженню жанру істор. роману. Автор романів, присвяч. визв. боротьбі пд. слов'ян «Uskoki» (1870), «Narzeczona Harambaszy» (1871), «Zarnica» (1874), «Słowiański hercog» (1876; усі — Варшава), «Lat temu dwieście» (Kraków, 1887), «Rycerz chrześcijański» (1889), «Miłość w opalach» (1902; обидва — Варшава). Багато писав на укр. тематику: у повісті «Wasył Hołub» (1858) спробував поєднати проблематику укр. селянства з польс. боротьбою за незалежність; історії польс. підпіл. руху в Україні присвяч. повісті «Historia o pra-pra-pra... wnuku i o pra-pra-pra... dziadku» (Wilno, 1864), «Wrzećiono» (Lwów, 1865), «Hryhor Serdeczny» (Poznań, 1874), «Starodubowska sprawa» (Lwów, 1875), «Wnuk chorążego» (1881), «Za gwiazda przewodnia» (1896; обидві — Варшава). Залишив спогади «Od kolebki przez życie» (Kraków, 1936–37). Окремі його твори перекладено болгар., чес., франц., нім., рос., серб., хорват., укр. та угор. мовами.

Основні твори

укр. перекл. – Вдосвіта: Повість у 3 ч. Л., 1907; 1936; На світанку. К., 1908; 1909; 1929; Дагійщина: Істор. повість. К., 1913; Від колиски – через життя: Польс. хроніка давнього Поділля // Вінн. край. 2007. № 4.

Рекомендована література

1. Яцимирский Я. Новейшая польская литература от восстания 1863 до наших дней. Т. 1. С.-Петербург, 1908;
2. M. Ostrowska. Teodor Tomasz Jeż (Zygmunt Miłkowski): Życie i twórczość. Kraków, 1936;
3. K. Korniewski. T. T. Jeż. Warszawa, 1949;
4. Козак С. Україна в творчості Теодора Томаша Єжа // Slavia Orientalis. 1969. № 4;
5. Колесник В. Відомі поляки в історії Вінниччини: Біогр. слов. В., 2007.

В. В. Колесник, А. М. Подолинний

Бібліографічний опис:

Єж Теодор-Томаш / В. В. Колесник, А. М. Подолинний // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17572>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).